

ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΥΠΟ ΤΗ ΣΚΙΑ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΚΥΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19

ASPECTS OF THE APPLICATION OF SYNCHRONOUS DISTANCE EDUCATION DURING THE SECOND WAVE OF THE COVID-19 PANDEMIC

Δρ Χαράλαμπος Σταχτέας
Διδάσκων ΑΣΠΑΙΤΕ - Μέλος ΣΕΠ ΕΑΠ
sxpra@uth.gr

Φώτης Σταχτέας
Εκπαιδευτικός Χημικός
fotistac@chem.auth.gr

Περίληψη

Κατά τη διάρκεια του δεύτερου κύματος πανδημίας, οι εκπαιδευτικοί αναγκάστηκαν να προσφέρουν μαθήματα σύγχρονης τηλεδιδασκαλίας, δίχως την απαιτούμενη πολυδιάστατη ενίσχυση. Στη βάση της εμπειρίας που αποκτήθηκε από το πρώτο κύμα πανδημίας, ξεκίνησαν το νέο εγχείρημα με ικανοποιητική ετοιμότητα, καταβάλλοντας ιδιαίτερες προσπάθειες για να εξασφαλίσουν την αναγκαία ψηφιακή υποστήριξη και για να προσαρμόσουν καταλλήλως το διδακτικό υλικό. Δεν συνάντησαν σημαντικά προβλήματα από τη χρήση της συγκεκριμένης πλατφόρμας, εκφράζοντας, ωστόσο, αξιοπρόσεκτες επιφυλάξεις για την απουσία παιδαγωγικής ατμόσφαιρας. Η βεβαιωμένη ενασχόληση των εκπαιδευτικών με την παροχή σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, φαίνεται ότι βελτίωσε την ψηφιακή ωριμότητά τους, αν και δεν τους έπεισε σε μεγάλο βαθμό ότι ωφελεί να την ενσωματώσουν στην καθιερωμένη διδακτική πράξη. Τα περισσότερα από τα προηγούμενα προκύπτει να εξαρτώνται από παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία και η προϋπηρεσία. Τα αποτελέσματα της έρευνας δικαιολογούν την πεποίθηση ότι εξαιτίας της πανδημίας εδραιώθηκε μία τάση ενίσχυσης της ψηφιακής διάστασης του ελληνικού δημόσιου σχολείου. Το υπόβαθρο δεξιοτήτων που αναπτύχθηκε, επιβάλλεται να αξιοποιηθεί από τις επιτελικές δομές της πολιτείας στο πλαίσιο της παροχής επιμόρφωσης στους εκπαιδευτικούς.

Λέξεις κλειδιά

Σύγχρονη Τηλεκπαίδευση, Πανδημία, Εκπαιδευτικοί.

Abstract

During the second wave of the pandemic, teachers were forced to offer synchronous distance learning courses without the required multidimensional reinforcement. Based on the experience gained from the first wave of the pandemic, teachers started the new project with satisfactory readiness, making special efforts to provide the necessary digital support and to adapt the teaching material accordingly. Teachers did not face significant problems with the use of this platform, however, they express remarkable reservations about the absence of the proper pedagogical atmosphere. Teachers' hasty involvement in providing synchronous distance learning, seems to contribute to the improvement of their digital maturity, although it did not convince them that it is beneficial to be incorporated into the conventional teaching practice. Many factors such as gender, age and job experience play a crucial role on the findings as it was showed by the statistical analysis. The results of the study justify the belief that due to the pandemic, a tendency of strengthening the digital dimension of the Greek public school was established. The digital skills background that has been developed, must be utilized by the stateholders in the context of the continuing training of teachers.

Key words

Synchronous distance learning/education, Pandemic, Teachers.

0. Εισαγωγή

Η τηλεεκπαίδευση προσέφερε σωτήρια λύση στη σχολική πράξη κατά την περίοδο του πρώτου κύματος της πανδημίας. Η οικτρή κατάσταση που οδήγησε την οικουμένη ο νέος κορονοϊός, δυστυχώς ή ευτυχώς, συνδέεται και με τη βεβιασμένη, λόγω των συνθηκών, ώθηση μεγάλης μερίδας εργαζομένων -και οπωσδήποτε των εκπαιδευτικών- στην ενίσχυση των ψηφιακών τους δεξιοτήτων. Η τηλεεκπαίδευση φαίνεται να παγιώνεται στην ελληνική εκπαίδευση, τουλάχιστον ως λύση ανάγκης, υπό ιδιαίτερες συνθήκες. Οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι μέχρι η πανδημία να λάβει ενδημική μορφή, θα διανυθεί αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα, οπότε η τηλεεκπαίδευση θα εξακολουθεί να εξυπηρετεί την εκπαιδευτική διαδικασία. Κατά το δεύτερο κύμα πανδημίας, διακρίνουμε, μεταξύ των άλλων, δύο επιπλέον χαρακτηριστικά της εφαρμογής της τηλεεκπαίδευσης. Έχει μεγαλύτερη διάρκεια και κυριαρχεί η σύγχρονη εκδοχή της, η οποία είναι και πιο απαιτητική.

Συνεπώς, κρίνεται αδιαμφισβήτητης αξίας η αναγκαιότητα μελέτης των χαρακτηριστικών ανταπόκρισης/προσαρμογής των εκπαιδευτικών σε μία ιδιόζουσα διδακτική πράξη, που επικρατεί κατά το δεύτερο κύμα της πανδημίας, όπου ανάμεσα στον δασκαλο και τον μαθητή θα επιδιώκεται ταυτόχρονη διάδραση με την απαραίτητη διαμεσολάβηση της ψηφιακής τεχνολογίας. Η εργασία καλύπτει εύλογο κενό και

σκοπεύει να οδηγήσει σε συμπεράσματα που θα διευκολύνουν στη διαμόρφωση πολιτικών περαιτέρω ψηφιοποίησης του ελληνικού σχολείου και άσκησης επιτυχών επιμορφωτικών παρεμβάσεων προς την κατεύθυνση δημιουργικής ενσωμάτωσης ενός υβριδικού μοντέλου διδασκαλίας στη σύγχρονη εκπαιδευτική διαδικασία.

1. Θεωρητική πλαισίωση

Η απρόσμενη επικυριαρχία της πανδημίας COVID-19, αναμφισβήτητα άφησε το Ηαποτύπωμά της και στον εκπαιδευτικό χώρο, από το πρώτο κιάλα κύμα της. Ήταν η ανάγκη του εφικτού που ενεργοποίησε έγκαιρα τα αντανακλαστικά του Υπουργείου Παιδείας αλλά και των εκπαιδευτικών, με αποτέλεσμα σχετικά σύντομα να ενισχυθεί και να επεκταθεί η ψηφιοποίηση της ελληνικής σχολικής πραγματικότητας (Σταχτέας & Σταχτέας, 2020). Με το δεύτερο κύμα πανδημίας, προέκυψε εκ νέου αναστολή λειτουργίας των σχολικών μονάδων κι έτσι οι εκπαιδευτικοί κλήθηκαν¹ και πάλι εσπευσμένα να προσφέρουν υποχρεωτικά, στην συγκεκριμένη φάση, σύγχρονη τηλεεκπαίδευση. Κυρίως λόγω των έκτακτων συνθηκών που διαμόρφωσε η επέλαση της πανδημίας, το εγχείρημα ξεκίνησε χωρίς την αναγκαία υποστήριξη στο βαθμό και το εύρος που θα έπρεπε (KEMETE, 2021). Η συγκεκριμένη πρωτόγνωρη προσαρμογή του εκπαιδευτικού έργου ενέχει εγγενείς αδυναμίες, καθώς δεν προσφέρεται εντός του απαραίτητου παιδαγωγικού πλαισίου (Reezigt et al., 2003, Γκότοβος, 1997, Ματσαγγούρας, 2006), αφού, συν τοις άλλοις, απουσιάζει η δημιουργική χωροχρονική συνύπαρξη των ατόμων που συνδιαμορφώνουν τη διδακτική πράξη (Παπαντώνης, 2020, Χαραλάμπους, 2000). Εντούτοις, κανείς δεν μπορεί να αναιρέσει το διδακτικό ψηφιακό άλμα² και τη μετάβαση που εξαιτίας της πανδημίας και με συντονιστή³ τις αρμόδιες επιτελικές δομές του ΥΠΑΙΘ, έχει συντελεστεί από την εκπαιδευτική κοινότητα. Αναμφισβήτητα, το καθολικό και πανελλαδικό αυτό επίτευγμα της επιχειρησιακής λειτουργίας της σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης πιστώνεται οπωσδήποτε στους ακάματους λειτουργούς της σχολικής πράξης, αλλά και στους μαθητές και στις οικογένειές τους, που ενστερνίστηκαν την τιτάνια προσπάθεια, η οποία έλαβε χώρα κάτω από τις αντίξοες συνθήκες του δεύτερου κύματος της πανδημίας.

Έχει ιδιαίτερη σημασία να τονιστεί ότι το σχολείο δραστηριοποιείται προς την κατεύθυνση της διατήρησης και μεταβίβασης στις νέες γενιές της εμπειρίας και των πολιτιστικών αγαθών των προηγούμενων γενεών, σε συνδυασμό με την απόκτηση προσόντων για τις μελλοντικές καταστάσεις της ζωής (Σταυρογιαννόπουλος, 2020). Επιπλέον, κανείς δεν αμφιβάλει ότι παράλληλα το σχολείο ενδιαφέρεται να καλλιεργήσει την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών (Ξωχέλλης, 1986, Παπάς, 2000, Τσουρέκης, 1981). Ωστόσο, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι ακόμα και κάτω από τις ευνοϊκότερες συνθήκες εφαρμογής της σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, καθίσταται αδύνατο να εκπληρωθούν ικανοποιητικά οι προαναφερόμενες θεμελιώδεις παιδευτικές αρχές, οπότε βάσιμα μπορεί να υποστηριχτεί ότι σχεδόν ναρκοθετούνται οι

πολυδιάστατοι στόχοι της αγωγής των μαθητών. Εξάλλου, η αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στα περιβάλλοντα τηλεκπαίδευσης καθορίζεται από το παιδαγωγικό πλαίσιο εντός του οποίου διαδραματίζεται (Brown & Mack, 1999, Collis, 1996, Ehrman, 1997, Illinois Faculty Seminar, 1999, White, 1999). Επίσης, κατά την παροχή τηλεκπαίδευσης, ακόμα και στην ομόχρονη (σύγχρονη) εκδοχή της, οι μαθητές επιδίδονται στη διδακτικομαθησιακή⁴ διαδικασία με επιπρόσθετο άγχος λόγω της περιρρέουσας ατμόσφαιρας από την επέλαση του κορονοϊού (Adnan & Anwar, 2020) και βέβαια στερούνται την αναγκαία αλληλεπίδραση με τους συμμαθητές τους και τον εκπαιδευτικό (Clark, 2020, Hassenburg, 2009). Επιπλέον, καθώς παρεμβάλλονται επιπρόσθετα τεχνικά προβλήματα⁵ που δυσχεραίνουν την οικοδόμηση της γνώσης (ADEC, 1999), εύκολα διαπιστώνουμε ότι διαμορφώνονται συνθήκες που τροφοδοτούν την υποεκπαίδευση⁶, με την έννοια της προσφοράς χαμηλού επιπέδου εκπαιδευτικών υπηρεσιών που δεν μπορούν να διασφαλίσουν μια ικανοποιητική σχολική αποτελεσματικότητα όσον αφορά στην πραγματική μόρφωση των μαθητών (Βεργίδης & Σταμέλος, 2007).

Ωστόσο, οι καθηγητές και οι καθηγήτριες, παρά την αυξημένη ανησυχία τους για την ψηφιακή μεταμόρφωση της σχολικής τάξης, διακρίνονται από ικανοποιητικού βαθμού ψυχική ανθεκτικότητα (Stachteas & Stachteas, 2020), οπότε αναμένεται να επιχειρήσουν ένα νέο εγχείρημα με κύριο όπλο τον επαγγελματισμό τους που υπεύθυνα και με δική τους προσπάθεια συνεχώς κατακτούν και βελτιώνουν, αξιοποιώντας και την εμπειρία από την εφαρμογή της τηλεκπαίδευσης κατά τη διάρκεια του πρώτου κύματος της πανδημίας στην οποία ανταποκρίθηκαν επαξίως (Σταχτέας & Σταχτέας, 2020). Στη βάση των προηγούμενων σκέψεων, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον να διερευνηθεί πόσο έτοιμοι εισέρχονται οι εκπαιδευτικοί Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στη νέα προσπάθεια που τους καλεί το καθήκον, ποια κύρια προβλήματα αντιμετωπίζουν και τι σκέπτονται για την χρήση της τηλεκπαίδευσης σ' ένα σχολείο που, ούτως ή άλλως, θα επιστρέψει σε μία κανονικότητα υβριδικής⁷ μορφής. Το ενδιαφέρον επαυξάνεται καθώς θα δοθεί η ευκαιρία να ανιχνευθεί σε αδρές γραμμές, εάν η συγκεκριμένη προσπάθεια θα λειτουργήσει προς την κατεύθυνση ικανοποίησης του στόχου για την επίτευξη του «εξ ορισμού ψηφιακού χαρακτήρα» (digital by default) μέσα από έργα «άμεσου οφέλους» (quick-win) που τέθηκε από την Ελλάδα στο πλαίσιο της δράσης για ταχύ ψηφιακό μετασχηματισμό⁸ που επιδιώκει η ενωμένη Ευρώπη (European Commission, 2020).

2. Μεθοδολογία

2.1. Σκοπός και είδος της έρευνας

Κύριος σκοπός της έρευνας είναι να ανιχνεύσει την ετοιμότητα και ορισμένα χαρακτηριστικά ανταπόκρισης των καθηγητών και των καθηγητριών να προσφέρουν μαθήματα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης ως έκτακτη λύση ανάγκης, λόγω του δεύτερου

κύματος της πανδημίας COVID-19. Συμπληρωματικά, η εργασία σκοπεύει να αποτυπώσει κάποια βασικά στοιχεία που σχετίζονται με την υλοποίησή της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στο αρχικό χρονικό διάστημα της υποχρεωτικής εφαρμογής της στα σχολεία. Απώτερος σκοπός είναι να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα ώστε να αξιοποιηθούν προκειμένου να συμβάλουν στην εδραίωση και περαιτέρω ενίσχυση της ψηφιακής διάστασης του ελληνικού δημόσιου σχολείου.

Η έρευνα ήταν απογραφική και αφορούσε καθηγητές/τριες Γυμνασίων και Γενικών Λυκείων της Διεύθυνσης Β/βάθμιας Εκπαίδευσης Μαγνησίας. Το χρονικό διάστημα διεξαγωγής της έρευνας περιορίστηκε στην έκτη εβδομάδα (10-18/12/2020) αναστολής λειτουργίας των σχολείων με σκοπό η εφαρμογή της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης να σταθεροποιηθεί προσλαμβάνοντας ρέοντα χαρακτηριστικά.

2.2. Χαρακτηριστικά του δείγματος

Η επιδίωξη ύπαρξης ομοιογένειας στη διδακτική πράξη, περιόρισε τον υπό διερεύνηση πληθυσμό, οπότε εξαιρέθηκαν από την έρευνα το προσωπικό του Μουσικού Σχολείου και των Ειδικών Σχολείων, καθώς επίσης και οι εκπαιδευτικοί των ΕΠΑΛ και των τμημάτων ένταξης και παράλληλης στήριξης. Σημειώνεται ότι στην περίπτωση που κάποιος/α καθηγητής/τρια υπηρετεί σε πολλά σχολεία, λήφθηκε πρόνοια ώστε να συμπεριληφθεί στο σχολείο που διδάσκει τις περισσότερες ώρες.

Η έρευνα διεξήχθη με ανώνυμο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο, το οποίο ζητήθηκε με αποστολή μηνύματος να συμπληρωθεί από 621 εκπαιδευτικούς Γυμνασίων και 358 εκπαιδευτικούς Λυκείων. Στον παρακάτω πίνακα 1 αποτυπώνονται, ανά βαθμίδα και συνολικά, το μέγεθος του πληθυσμού (N), το μέγεθος του δείγματος που προέκυψε (n), καθώς επίσης και η ανταποκρισιμότητα. Σημειώνεται ότι η ανταποκρισιμότητα στο συνολικό δείγμα ανήλθε στο 43%, η οποία αν και δεν είναι μεγάλη, δεν θεωρείται αποθαρρυντική για την συνέχιση της έρευνας (Javeau, 1996).

Πίνακας 1: Το δείγμα της έρευνας

	Πλήθος Εκπαιδευτικών (N)	Ερωτηματολόγια (n)	Ανταποκρισιμότητα (%)
Γυμνάσιο	621	247	40%
Γενικό Λύκειο	358	173	48%
Σύνολο	979	420	43%

Από τους καθηγητές που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα, σχεδόν τα δύο τρίτα (65%) ήταν γυναίκες. Η συντριπτική πλειονότητα (90,5%) είχε ηλικία 40 ετών και πάνω. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 70,2% είχαν διδακτική υπηρεσία πάνω από 15 έτη. Λίγο παραπάνω από τους μισούς (59%) εργάζονταν τις περισσότερες ώρες σε Γυμνάσιο. Στο δείγμα, το 38,3% των εκπαιδευτικών καταγράφηκε με θετική ειδικότητα, ενώ το υπόλοιπο 61,7% καταγράφηκε με θεωρητική ειδικότητα. Χαρακτηριστικά, αναφέρεται ότι στη θεωρητική ειδικότητα υπερτερούν οι φιλόλογοι με ποσοστό 28,3%, ενώ στη θετική ειδικότητα υπερτερούν οι εκπαιδευτικοί φυσικών επιστημών με ποσοστό 15,7%.

2.3. Χαρακτηριστικά του ερωτηματολογίου και επεξεργασία

Από τις 21 συνολικά ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (παρουσιάζεται στο παράρτημα), οι 5 ήταν δημογραφικού περιεχομένου. Οι άλλες 16 ερωτήσεις (κύριο μέρος ερωτηματολογίου), αντιστοιχούν στα ερευνητικά ερωτήματα. Αρχικά, πραγματοποιήθηκε έλεγχος εγκυρότητας περιεχομένου για το σύνολο των ερωτήσεων του κύριου μέρους του ερωτηματολογίου. Αφού προσδιορίστηκε το υπό διερεύνηση αντικείμενο, έγινε προσπάθεια εντοπισμού των πτυχών που το συνθέτουν, ώστε να περιλαμβάνονται στις προτάσεις του εργαλείου έρευνας, πριν αυτό λάβει την τελική μορφή του (Berk, 1990). Όταν ολοκληρώθηκε η προαναφερόμενη διαδικασία, το ερωτηματολόγιο υποβλήθηκε για αξιολόγηση σε έναν πρώην σχολικό σύμβουλο και σε δύο έμπειρους εκπαιδευτικούς. Η συγκεκριμένη ομάδα εξέτασε κατά πόσο το σύνολο και το περιεχόμενο των προτάσεων του ερωτηματολογίου σχετίζεται άμεσα με το υπό διερεύνηση αντικείμενο. Συγκεκριμένα, το κάθε άτομο της ομάδας βαθμολόγησε την κάθε πρόταση σε μια 5/βαθμη κλίμακα (1 άσχετη έως 5 άπρόλυτα σχετική) και στο ερωτηματολόγιο διατηρήθηκαν εκείνες οι ερωτήσεις που συγκέντρωσαν μέσο όρο βαθμολογίας μεγαλύτερο ή ίσο του 3. Στη συνέχεια ακολούθησε έλεγχος φαινομενικής εγκυρότητας (Babbie, 2000) στο πλαίσιο πιλοτικής εφαρμογής από ομάδα δέκα εκπαιδευτικών που επιλέχθηκαν τυχαία, οπότε προέκυψαν ελάχιστες λεκτικές διορθώσεις.

Στο ερωτηματολόγιο υιοθετήθηκε η εξάβαθμη κλίμακα Likert (1: “καθόλου” έως 6: “πάρα πολύ”) με στόχο να αποτραπεί η συγκέντρωση των επιλογών στη μεσαία θέση, κάτι που αναφέρεται (Βάμβουκας, 2007) ότι παρατηρείται ορισμένες φορές όταν χρησιμοποιείται κλίμακα με περιττό αριθμό επιλογών. Η στατιστική επεξεργασία έγινε με χρήση του λογισμικού SPSS (v.21). Για τον προσδιορισμό της αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής ολόκληρου του κυρίως μέρους του ερωτηματολογίου (16 ερωτήσεις) υπολογίστηκε ο συντελεστής Cronbach α (Houser, 2008, Saris & Gallhofer, 2007), ο οποίος βρέθηκε ίσος με 0,901.

Πρακτικοί λόγοι επέβαλαν τον επιμερισμό των ειδικοτήτων των καθηγητών σε δύο κατηγορίες. Κατά την κωδικοποίηση των δεδομένων, η απάντηση «ΝΑΙ», αντιστοιχήθηκε στην τιμή 1 και η απάντηση «ΟΧΙ», αντιστοιχήθηκε στην τιμή 0. Επίσης, η μεταβλητή «Φύλο» κωδικοποιήθηκε με τιμή «1» για άντρα και τιμή «2» για γυναίκα. Οι

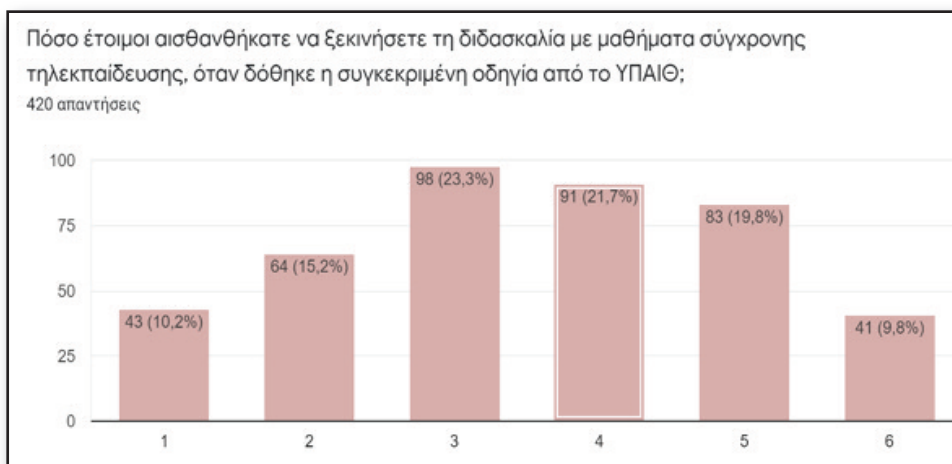
πιθανές απαντήσεις στις ερωτήσεις, κωδικοποιήθηκαν αριθμητικά σύμφωνα με τον αυξοντα αριθμό θέσης στο ερωτηματολόγιο.

Έμφαση δόθηκε στη διαμόρφωση πινάκων συνάφειας με σκοπό την ανάδειξη εξαρτήσεων μεταξύ των μεταβλητών που είναι όλες τύπου nominal ή ordinal. Προς τούτο χρησιμοποιήθηκε το χ^2 τεστ (απαραμετρική συμπερασματολογία) σε επίπεδο σημαντικότητας 5% (Everitt, 1989, Ζαχαροπούλου, 2015, Κατσιλής, 2000, Μακράκης, 2001, Συμεωνάκη, 2015, Τσάντας κ.ά., 1999, Χάλκος, 2007). Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε έλεγχος ύπαρξης συσχετίσεων (διαδικασία crosstabulation με κριτήρια στατιστικής σημαντικότητας του χ^2 τεστ τις τιμές p-value του Pearson ή για την περίπτωση τετραγωνικού πίνακα συνάφειας, τις τιμές p-value του Fisher) μεταξύ των εξαρτημένων και ανεξάρτητων μεταβλητών. Οι ανεξάρτητες μεταβλητές προσδιορίστηκαν από τις δημογραφικές ερωτήσεις, ενώ οι εξαρτημένες μεταβλητές προσδιορίστηκαν από τις υπόλοιπες ερωτήσεις που συνιστούν, όπως προαναφέρθηκε, και τα ερευνητικά ερωτήματα. Στα αποτελέσματα εμφανίζονται και σχολιάζονται μόνο οι συσχετίσεις που οδηγούν μετά βεβαιότητας (δηλαδή όταν $p < 0,05$) στην ανάδειξη εξαρτήσεων (Αποστολάκης & Καστανιά, 1994, Χάλκος, 2007, Ψωινός, 1989).

3. Αποτελέσματα Περιγραφικής Ανάλυσης

Όταν από το ΥΠΑΙΘ, με την έναρξη αναστολής λειτουργίας των σχολείων, δόθηκε η εντολή για παροχή σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στους μαθητές, όπως δείχνει και το παρακάτω γράφημα 1, το 25,4% των εκπαιδευτικών δήλωσε ανέτοιμο να ξεκινήσει τέτοιου είδους διδασκαλία, το 45% δήλωσε μέτρια ετοιμότητα, ενώ μόνο το 29,6% εξέφρασε υψηλή ετοιμότητα.

Γράφημα 1: Κατανομή του αισθήματος ετοιμότητας των εκπαιδευτικών για παροχή σύγχρονης τηλεκπαίδευσης

Από το γράφημα 2, διαπιστώνουμε ότι πριν ξεκινήσουν οι καθηγητές/τριες τηλεμαθήματα σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, 10,5% αυτών αναζήτησε το πληροφοριακό υλικό που έφτασε στη σχολική μονάδα κατά τη διάρκεια της περυσινής αναστολής λειτουργίας των σχολείων, ενώ 13,1% αυτών έλαβε την ίδια ενημέρωση με πρωτοβουλία των διευθυντών. Σημαντικό είναι το ποσοστό των εκπαιδευτικών (61%) που έλαβαν γνώση των σχετικών οδηγιών ύστερα από κινητοποίηση τόσο των ιδίων, όσο και της διεύθυνσης του σχολείου. Ωστόσο, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αμελητέο το ποσοστό των εκπαιδευτικών (15,5%) που ξεκίνησαν μαθήματα δίχως να ανατρέξουν στο πληροφοριακό υλικό που στάλθηκε στα σχολεία προς διευκόλυνση της προσαρμογής στη συγκεκριμένη ιδιότυπη παροχή εκπαιδευτικού έργου.

Γράφημα 2: Κατανομή των περιπτώσεων ενημέρωσης των εκπαιδευτικών από το πληροφοριακό υλικό που υπήρχε στα σχολεία

Η εμπλοκή των καθηγητών με μαθήματα τηλεκπαίδευσης (σύγχρονης ή ασύγχρονης μορφής) κατά τη διάρκεια της πρώτης αναστολής λειτουργίας των σχολείων την περίοδο Μαρτίου-Μαΐου 2020, συνετέλεσε, όπως φανερώνει το γράφημα 3, ώστε το 45,7% αυτών να αισθανθεί υψηλού βαθμού ασφάλεια στην υλοποίηση της υποχρεωτικής σύγχρονης τηλεκπαίδευσης κατά την δεύτερη αναστολή. Σχεδόν καθόλου ασφάλεια δεν προσέφερε η περυσινή εμπλοκή των καθηγητών με τηλεμαθήματα σε ποσοστό 18,9%, ενώ η ασφάλεια τονώθηκε λίγο σε ποσοστό 35,5%.

Γράφημα 3: Κατανομή του βαθμού ασφαλείας που αισθάνθηκαν οι εκπαιδευτικοί για έναρξη σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, εξαιτίας της εμπλοκής τους με την εξ αποστάσεως διδασκαλία κατά το πρώτο κύμα πανδημίας

Ενόψει του γεγονότος ότι ήταν πιθανό να επαναληφθεί διακοπή της συμβατικής διδασκαλίας εξαιτίας ενός νέου αναμενόμενου κύματος έξαρσης της πανδημίας, η πλειονότητα των εκπαιδευτικών (80,5%) επιδίωξε να αναβαθμίσει και να επικαιροποιήσει τις γνώσεις του ώστε να ανταποκριθεί στην υποχρεωτική εφαρμογή μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης. Οι περισσότεροι καθηγητές (57,6%) διαπιστώθηκε ότι δεν προτιμούν να επιλέξουν οι ίδιοι την πλατφόρμα (λογισμικό) της επιθυμίας τους για την υλοποίηση μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στους μαθητές. Το 75,2% των συμμετεχόντων, ανέφερε ότι η πλατφόρμα webex που εξασφάλισε το ΥΠΑΙΘ για την υποστήριξη της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία, διέθετε ικανοποιητικό περιβάλλον διεπαφής και χαρακτηρίζονταν από μεγάλο βαθμό ευχρηστία. Σημειώνεται ότι το 55,2% των καθηγητών δήλωσε ότι η πλατφόρμα webex ήταν η πρώτη πλατφόρμα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης που έμαθε να χρησιμοποιεί. Έχει τη σημασία του να τονιστεί ότι οι νέες οδηγίες του ΥΠΑΙΘ που στάλθηκαν στα σχολεία για τη διευκόλυνση στη χρήση της προαναφερόμενης πλατφόρμας, χαρακτηρίστηκαν σαφείς από τα τρία τέταρτα των εκπαιδευτικών (74,8%).

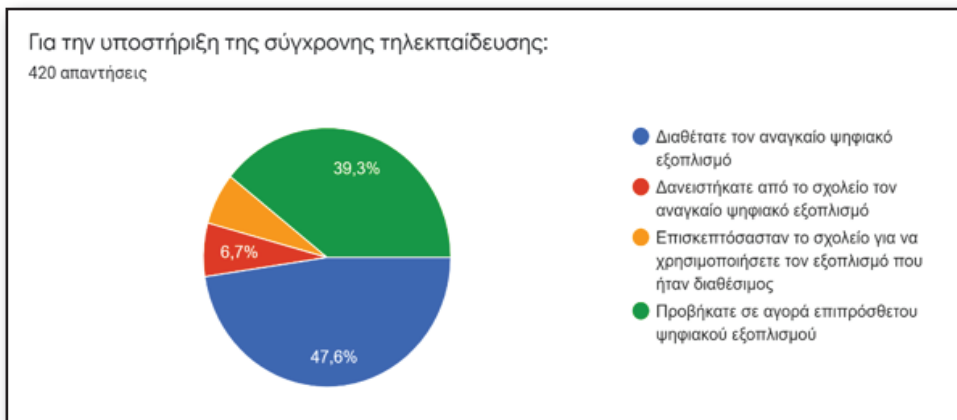
Για να ενισχυθούν οι καθηγητές στην προσπάθεια προσαρμογής στο νέο εκπαιδευτικό έργο που κλήθηκαν έκτακτα να επιτελέσουν, υλοποιήθηκε η εγκύκλιος του ΥΠΑΙΘ και συστάθηκε σε κάθε σχολείο ομάδα τεχνικής υποστήριξης. Από το γράφημα 4, προκύπτει ότι τη συγκεκριμένη τεχνική ομάδα, το 44% των καθηγητών τη χαρακτήρισε διαθέσιμη, το 43,6% την εξέλαβε ως επαρκή και το 33,3% θεώρησε ότι η προσφορά ήταν συνεχής. Μόνο το 12,4% έκρινε ότι η ομάδα τεχνικής υποστήριξης δεν προσέφερε ουσιαστική βοήθεια.

Γράφημα 4: Κατανομή των χαρακτηριστικών που απένειμαν οι εκπαιδευτικοί στην σχολική ομάδα τεχνικής υποστήριξης της τηλεκπαίδευσης

Προκειμένου οι καθηγητές να ανταποκριθούν στη διοργάνωση μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, κατά δήλωσή τους, 47,6% διέθεταν τον αναγκαίο ψηφιακό εξοπλισμό, 39,3% προβήκαν σε αγορά επιπρόσθετου ψηφιακού εξοπλισμού, 6,7% δανειστήκαν από το σχολείο τα απαραίτητα ψηφιακά μέσα και μόνο το 6,4% επισκέπτονταν το σχολείο για να χρησιμοποιήσουν τις συσκευές νέας τεχνολογίας που ήταν διαθέσιμες. Τα προηγούμενα παρουσιάζονται στο γράφημα 5 που ακολουθεί.

Γράφημα 5: Κατανομή της διαθεσιμότητας του ψηφιακού εξοπλισμού των εκπαιδευτικών για την υποστήριξη της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης

Από το παρακάτω γράφημα 6, διαπιστώνουμε ότι περίπου το 1/3 των εκπαιδευτικών δεν ζήτησε βοήθεια από κανέναν για να ανταποκριθεί στη παροχή νέας μορφής εκπαιδευτικού έργου που προέκυψε ως ανάγκη εξαιτίας της πανδημίας. Ωστόσο, όπως προκύπτει από το γράφημα 7, κατά την διεξαγωγή μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, οι καθηγητές/τριες συνάντησαν διάφορα προβλήματα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που καταγράφηκε αφορά την πλημμελή αλληλεπίδραση των καθηγητών με τους μαθητές (47,1%), ενώ ως σημαντικό πρόβλημα αναδείχθηκε και η συχνή καθυστέρηση στον ήχο που παρατηρήθηκε (38,3%).

Γράφημα 6: Κατανομή της βοήθειας που ζήτησαν οι εκπαιδευτικοί για να ανταποκριθούν στην παροχή σύγχρονης τηλεκπαίδευσης

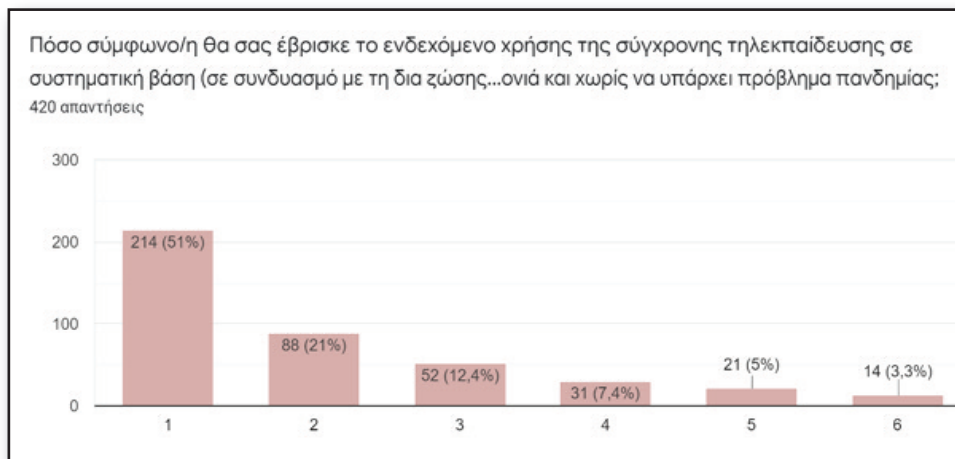

Γράφημα 7: Κατανομή των βασικών προβλημάτων που συνάντησαν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διεξαγωγή της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η συντριπτική πλειονότητα των καθηγητών δεν συμφωνεί με το ενδεχόμενο χρήσης της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης σε συστηματική βάση (σε συνδυασμό με τη δια ζώσης και εκ του σύνεγγυς διδασκαλία) στα σχολεία από τη νέα σχολική χρονιά και χωρίς να υπάρχει πρόβλημα πανδημίας, αφού η συγκεκριμένη επιλογή σε αντίστοιχο ερώτημα εμφανίζεται, όπως φαίνεται στο γράφημα 8, με συχνότητα 72%.

Γράφημα 8: Κατανομή του βαθμού συμφωνίας των εκπαιδευτικών για να εφαρμόσουν σύγχρονη τηλεκπαίδευση με συστηματικό τρόπο και στην περίπτωση που θα επανέλθει η κανονικότητα στη λειτουργία των σχολείων

Πάντως οι καθηγητές θεωρούν ότι θα ανταποκρινόταν αποτελεσματικότερα στις ανάγκες τηλεδιδασκαλίας σύγχρονης μορφής, περισσότερο εάν κατείχαν ειδικές γνώσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση (61%), παρά εάν κατείχαν πιο πολλές γνώσεις τεχνικού/πρακτικού περιεχομένου. Αξιοσημείωτο είναι ότι μετά την πέμπτη εβδομάδα υλοποίησης μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, το 65,5% των καθηγητών αναθεώρησε (έστω και λίγο) προς το ευνοϊκότερο/καλύτερο την άποψη που είχε για την αξία και τις δυνατότητες της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης. Από το γράφημα 9, προκύπτει ότι ύστερα και από την σχετική εμπειρία που έκτακτα και μάλλον βεβιασμένα απέκτησαν οι εκπαιδευτικοί, σε ποσοστό 43,8% θεωρούν ότι η τηλεκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς την συμβατική εκπαίδευση, σε ποσοστό 34,3% κρίνουν ότι η τηλεκπαίδευση αποτελεί ατελής μορφή εκπαίδευσης, σε ποσοστό 18,1% πιστεύουν ότι η τηλεκπαίδευση δεν είναι εκπαίδευση και σε ένα μικρό ποσοστό (3,8%) νομίζουν ότι η τηλεκπαίδευση, υπό προϋποθέσεις (όχι απαραίτητα κάτω από ιδιαίζουσες συνθήκες), μπορεί να αντικαταστήσει σε σημαντικό βαθμό την καθιερωμένη συμβατική εκπαίδευση.

Γράφημα 9: Κατανομή των επιλογών των εκπαιδευτικών για το «πώς βλέπουν την τηλεκπαίδευση»

4. Αναζήτηση Εξαρτήσεων

4.1. Ως προς το φύλο

Η ετοιμότητα των καθηγητών να ξεκινήσουν τη διδασκαλία με μαθήματα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, ευθύς μόλις δόθηκε η συγκεκριμένη οδηγία από το ΥΠΑΙΘ, προκύπτει να εξαρτάται από το φύλο, καθότι $p=0,014$. Γενικά, όπως φαίνεται και από τον πίνακα 2 που ακολουθεί, στη χαμηλή ετοιμότητα υπερισχύουν οι γυναίκες (53,3%), ενώ στην υψηλή υπερισχύουν οι άντρες (59,4%)

Πίνακας 2: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 7 με το φύλο

Φύλο * ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ Crosstabulation									
			ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ						Total
			1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	
Φύλο	1	Count	11	19	30	29	36	23	148
		% within Φύλο	7,4%	12,8%	20,3%	19,6%	24,3%	15,5%	100,0%
	2	Count	32	45	68	62	47	18	272
		% within Φύλο	11,8%	16,5%	25,0%	22,8%	17,3%	6,6%	100,0%
Total	Count	43	64	98	91	83	41	420	
	% within Φύλο	10,2%	15,2%	23,3%	21,7%	19,8%	9,8%	100,0%	

Επίσης, εξάρτηση με το φύλο καταγράφεται και ως προς την εξασφάλιση του απαραίτητου ψηφιακού εξοπλισμού ώστε να ανταποκριθούν οι καθηγητές στη νέα αναγκαιότητα παροχής σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στους μαθητές τους, αφού $p=0,02$. Ο παρακάτω πίνακας 3 δείχνει ότι η σημαντικότερη διαφορά που αναδείχθηκε εστιάζεται στο ότι σχεδόν τριπλάσιο ποσοστό αντρών (11,5%) από το αντίστοιχο των γυναικών (3,7%) επισκέπτονταν το χώρο του σχολείου για να χρησιμοποιήσουν τον διαθέσιμο εξοπλισμό και να κάνουν μάθημα.

Πίνακας 3: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 15 με το φύλο

Φύλο * EKSOPLISMOS Crosstabulation							
		EKSOPLISMOS				Total	
		1	2	3	4		
Φύλο	1	Count	67	10	17	54	148
		% within Φύλο	45,3%	6,8%	11,5%	36,5%	100,0%
	2	Count	133	18	10	111	272
		% within Φύλο	48,9%	6,6%	3,7%	40,8%	100,0%
Total	Count	200	28	27	165	420	
	% within Φύλο	47,6%	6,7%	6,4%	39,3%	100,0%	

Αλλά και η βοήθεια που αναζήτησαν οι καθηγητές, προκειμένου να ανταποκριθούν στην παροχή σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, προκύπτει να εξαρτάται από το φύλο, αφού $p \approx 0$. Ο πίνακας 4 που ακολουθεί είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτικός. Έχει ιδιαίτερη σημασία να αναφερθεί ότι οι γυναίκες που αρκούνται στις δικές τους γνώσεις και δεξιότητες για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της τηλεκπαίδευσης αποτελούν το 76,7% των αντρών. Σημειώνεται, επίσης, ότι οι γυναίκες που κατά την διεξαγωγή μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, τις περισσότερες φορές ζήτησαν βοήθεια από κάποιο συνάδελφο, αποτελούν το 67% των αντρών. Ακόμα, διαπιστώνουμε ότι διπλάσιο ποσοστό γυναικών απ' το αντίστοιχο των ανδρών κατέφυγε, ως επί το πλείστον, στη συζυγική βοήθεια. Επίσης, σχεδόν τριπλάσιο ποσοστό γυναικών απ' το αντίστοιχο των ανδρών, προσέφυγε πολλές φορές στη συνδρομή των τέκνων ή σε ειδικό επαγγελματία πληροφορικής. Φιλική ή συγγενική στήριξη στη ψηφιακή προσαρμογή της διδασκαλίας επιδίωξε ένα μικρό ποσοστό ($\approx 5\%$) εκπαιδευτικών, ίδιο για άντρες και γυναίκες.

Πίνακας 4: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 16 με το φύλο

Φύλο * ΒΟΗΘΕΙΑ Crosstabulation									
		ΒΟΗΘΕΙΑ						Total	
		1	2	3	4	5	6		
Φύλο	1	Count	56	6	8	65	7	6	148
		% within Φύλο	37,8%	4,1%	5,4%	43,9%	4,7%	4,1%	100,0%
	2	Count	79	26	41	80	15	31	272
		% within Φύλο	29,0%	9,6%	15,1%	29,4%	5,5%	11,4%	100,0%
Total	Count	135	32	49	145	22	37	420	
	% within Φύλο	32,1%	7,6%	11,7%	34,5%	5,2%	8,8%	100,0%	

Δεδομένου ότι $p=0,024$, το φύλο φαίνεται να επηρεάζει τη γνώμη των καθηγητών για το εάν μετά τα πρώτα μαθήματα υλοποίησης σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, αναθεώρησαν, έστω και λίγο, προς το ευνοϊκότερο/καλύτερο την άποψή τους για τη αξία και τις δυνατότητές της. Ο πίνακας 5 που φαίνεται στη συνέχεια, δείχνει ότι μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών (69,5%) σε σχέση με το αντίστοιχο των αντρών (58,1%), βελτίωσαν τη στάση τους απέναντι στη σύγχρονη τηλεκπαίδευση.

Πίνακας 5: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 20 με το φύλο

Φύλο * ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ_ΓΝΩΜΗΣ Crosstabulation					
		ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ_ΓΝΩΜΗΣ		Total	
		0	1		
Φύλο	1	Count	62	86	148
		% within Φύλο	41,9%	58,1%	100,0%
	2	Count	83	189	272
		% within Φύλο	30,5%	69,5%	100,0%
Total	Count	145	275	420	
	% within Φύλο	34,5%	65,5%	100,0%	

Το πώς εκλαμβάνουν οι καθηγητές την έννοια της τηλεκπαίδευσης, εξαρτάται από το φύλο, καθότι $p=0,029$. Ο ακόλουθος πίνακας 6, δείχνει ότι η πλέον ενδιαφέρουσα διαφορά καταγράφεται στην επιλογή «η τηλεκπαίδευση, υπό προϋποθέσεις (όχι απαραίτητα κάτω από ορισμένες συνθήκες), μπορεί να αντικαταστήσει σε σημαντικό βαθμό την καθιερωμένη συμβατική εκπαίδευση», με την οποία συμφωνεί το 6,8% των ανδρών, αλλά μόνο το 2,2% των γυναικών.

Πίνακας 6: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 21 με το φύλο

Φύλο * ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ Crosstabulation							
			ΤΗΛΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ				Total
			1	2	3	4	
Φύλο	1	Count	33	45	60	10	148
		% within Φύλο	22,3%	30,4%	40,5%	6,8%	100,0%
	2	Count	43	99	124	6	272
		% within Φύλο	15,8%	36,4%	45,6%	2,2%	100,0%
Total	Count	76	144	184	16	420	
	% within Φύλο	18,1%	34,3%	43,8%	3,8%	100,0%	

4.2. Ως προς την ηλικία

Η επιδίωξη των καθηγητών να αναβαθμίσουν και να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους για να ανταποκριθούν στις ανάγκες υλοποίησης σύγχρονης τηλεκαπαίδευσης, ενόψει του γεγονότος ότι ήταν πιθανό να επαναληφθεί αναστολή λειτουργίας των σχολείων, προκύπτει να εξαρτάται από την ηλικία ($p=0,001$). Ένα αξιοσημείωτο στοιχείο που αναδεικνύει ο πίνακας 7 είναι ότι οι εκπαιδευτικοί ηλικίας άνω των 40 ετών ενδιαφέρθηκαν πολύ περισσότερο (82,6%), σε σχέση με εκείνους που δεν ξεπέρασαν τα 40 έτη ζωής (60%), να αποκτήσουν το κατάλληλο υπόβαθρο.

Πίνακας 7: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 9 με την ηλικία

Ηλικία * EPIDIOKSI_ANABAΘMISHS Crosstabulation					
			EPIDIOKSI_ANABAΘMISHS		Total
			0	1	
Ηλικία	1	Count	16	24	40
		% within Ηλικία	40,0%	60,0%	100,0%
	2	Count	66	314	380
		% within Ηλικία	17,4%	82,6%	100,0%
Total	Count	82	338	420	
	% within Ηλικία	19,5%	80,5%	100,0%	

Η τεχνική υποστήριξη από πλευράς της ομάδας που συστάθηκε σε κάθε σχολείο, στην αρχή της προσπάθειας των καθηγητών να οργανώσουν μαθήματα σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, χαρακτηρίζεται διαθέσιμη από λίγο πιο κάτω από το 50% των εκπαιδευτικών, το οποίο επηρεάζεται από την ηλικία, καθότι $p=0,007$. Από τον πίνακα 8 που παρουσιάζεται παρακάτω, διαπιστώνουμε ότι το ποσοστό των νεότερων (μέχρι και 40 ετών) εκπαιδευτικών που θεωρούν ότι η τεχνική ομάδα του σχολείου είναι διαθέσιμη προς υποστήριξη των λειτουργιών της σχολικής πράξης, καταγράφεται αυξημένο κατά 23,4 μονάδες, σε σχέση με το ποσοστό των γεροντότερων (άνω των 40 ετών).

Πίνακας 8: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 14 (1η επιλογή) με την ηλικία

Ηλικία * ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ Crosstabulation					
			ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ		Total
			0	1	
Ηλικία	1	Count	14	26	40
		% within Ηλικία	35,0%	65,0%	100,0%
	2	Count	222	158	380
		% within Ηλικία	58,4%	41,6%	100,0%
Total		Count	236	184	420
		% within Ηλικία	56,2%	43,8%	100,0%

4.3. Ως προς την ειδικότητα

Η αναζήτηση του ψηφιακού εξοπλισμού που χρειάζονται οι καθηγητές για να προσφέρουν μαθήματα σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης επηρεάζεται από την ειδικότητα, αφού $p=0,016$. Σημειώνεται ότι, όπως φαίνεται και στον πίνακα 9, περισσότεροι από τους καθηγητές θεωρητικών ειδικοτήτων (53,2%), σε σχέση με τους καθηγητές θετικών ειδικοτήτων (39,3%), κατά δήλωσή τους, διαθέτουν τον απαραίτητο ψηφιακό εξοπλισμό. Τούτο, όμως τελεί υπό διερεύνηση, καθόσον οι εκπαιδευτικοί θεωρητικών ειδικοτήτων, είναι πιθανό να μην κατέχουν την σχετική τεχνογνωσία ώστε να κρίνουν ορθώς τα χαρακτηριστικά της αναγκαίας ψηφιακής υποδομής. Εξάλλου, από τον ίδιο πίνακα προκύπτει ότι 10% παραπάνω από τους καθηγητές θεωρητικών ειδικοτήτων (35,7%), είναι οι καθηγητές θετικών ειδικοτήτων (44,6%) που προέβησαν σε αγορά επιπρόσθετου ψηφιακού εξοπλισμού για να ανταποκριθούν στη σύγχρονη σχολική τηλεεκπαίδευση.

Πίνακας 9: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 15 με την ειδικότητα

EIDIKOTHTA * EKSOPLISMOS Crosstabulation							
			EKSOPLISMOS				Total
			1	2	3	4	
EIDIKOTHTA	1	Count	66	11	16	75	168
		% within EIDIKOTHTA	39,3%	6,5%	9,5%	44,6%	100,0%
	2	Count	134	17	11	90	252
		% within EIDIKOTHTA	53,2%	6,7%	4,4%	35,7%	100,0%
Total	Count	200	28	27	165	420	
	% within EIDIKOTHTA	47,6%	6,7%	6,4%	39,3%	100,0%	

Από το που ζητούν οι καθηγητές συχνά βοήθεια για να ανταπεξέλθουν ικανοποιητικά κατά την διεξαγωγή μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, εξαρτάται από την ειδικότητα ($p \approx 0$). Ο πίνακας 10 δείχνει ότι στους καθηγητές θετικών ειδικοτήτων καταγράφεται σημαντικού βαθμού αυτονομία. Επίσης από τον προαναφερόμενο πίνακα, διαπιστώνουμε ότι δεν διαφέρουν τα ποσοστά των δύο κατηγοριών ειδικοτήτων των καθηγητών που ζητούν βοήθεια από τα τέκνα τους ($\approx 11\%$) ή που αναζητούν τη στήριξη κάποιου συναδέλφου (γύρω στο 35%).

Πίνακας 10: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 16 με την ειδικότητα

EIDIKOTHTA * BOHΘEIA Crosstabulation									
			BOHΘEIA						Total
			1	2	3	4	5	6	
EIDIKOTHTA	1	Count	70	4	19	63	3	9	168
		% within EIDIKOTHTA	41,7 %	2,4%	11,3 %	37,5 %	1,8%	5,4%	100,0 %
	2	Count	65	28	30	82	19	28	252
		% within EIDIKOTHTA	25,8 %	11,1 %	11,9 %	32,5 %	7,5%	11,1 %	100,0 %
Total	Count	135	32	49	145	22	37	420	
	% within EIDIKOTHTA	32,1 %	7,6%	11,7 %	34,5 %	5,2%	8,8%	100,0 %	

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι θα ανταποκρίνονταν αποτελεσματικότερα στις ανάγκες τηλεδιδασκαλίας με εφαρμογή σύγχρονης τηλεεκπαίδευσης, είτε εάν κατείχαν περισσότερες γνώσεις τεχνικού/πρακτικού χαρακτήρα (λογισμικού περιεχομένου), είτε εάν κατείχαν ειδικές γνώσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως διδασκαλία. Αυτό, όμως, εξαρτάται από την ειδικότητα, διότι $p=0,032$. Από τον πίνακα 11 προκύπτει, όπως ίσως ήταν αναμενόμενο, ότι οι καθηγητές θεωρητικών ειδικοτήτων σε μεγαλύτερο ποσοστό (43,3%) σε σχέση με τους καθηγητές θετικών ειδικοτήτων (32,7%), κρίνουν ότι θα ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα στα ομόχρονα τηλεμαθήματα εάν αποκτήσουν ειδικές χρηστικές γνώσεις. Αντιθέτως, οι καθηγητές θετικών ειδικοτήτων σε μεγαλύτερο ποσοστό (67,3%), σε σχέση με τους καθηγητές θεωρητικών ειδικοτήτων (56,7%), κρίνουν ότι θα ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα στη σύγχρονη τηλεεκπαίδευση εάν αποκτήσουν ειδικές γνώσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Πίνακας 11: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 19 με την ειδικότητα

EIDIKOTHTA * KALYTERH_ANTAPOKRISH Crosstabulation					
			ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ		Total
			1	2	
EIDIKOTHTA	1	Count	55	113	168
		% within EIDIKOTHTA	32,7%	67,3%	100,0%
	2	Count	109	143	252
		% within EIDIKOTHTA	43,3%	56,7%	100,0%
Total	Count	164	256	420	
	% within EIDIKOTHTA	39,0%	61,0%	100,0%	

Το πώς αντιλαμβάνονται οι καθηγητές την τηλεεκπαίδευση, εξαρτάται από την ειδικότητά τους, αφού $p \approx 0$. Όπως διαφαίνεται και από τον πίνακα 12 που ακολουθεί, η μεγαλύτερη και σημαντικότερη διαφορά (14,5%) εντοπίζεται στην άποψη ότι η τηλεεκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς την συμβατική εκπαίδευση, την οποία υποστηρίζει το 35,1% των καθηγητών θετικών ειδικοτήτων, έναντι 49,6% των καθηγητών θεωρητικών ειδικοτήτων.

Πίνακας 12: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 21 με την ειδικότητα

EIDIKOTHTA * THΛEKΠAIΔEYΣH Crosstabulation							
			THΛEKΠAIΔEYΣH				Total
			1	2	3	4	
EIDIKOTHTA	1	Count	29	67	59	13	168
		% within EIDIKOTHTA	17,3%	39,9%	35,1%	7,7%	100,0%
	2	Count	47	77	125	3	252
		% within EIDIKOTHTA	18,7%	30,6%	49,6%	1,2%	100,0%
Total		Count	76	144	184	16	420
		% within EIDIKOTHTA	18,1%	34,3%	43,8%	3,8%	100,0%

4.4. Ως προς τη βαθμίδα του σχολείου υπηρεσίας

Εξάρτηση τεκμαίρεται ($p=0,036$) μεταξύ της τοποθέτησης των εκπαιδευτικών για το εάν θεωρούν αρκούντως διαθέσιμη την τεχνική ομάδα που συστάθηκε σε κάθε σχολείο για την υποστήριξη τους στην υλοποίηση σύγχρονης τηλεκπαίδευσης και της βαθμίδας (Γυμνάσιο-Λύκειο) στην οποία προσφέρουν διδακτικό έργο οι καθηγητές και οι καθηγήτριες. Από τον πίνακα 13 προκύπτει ότι περισσότεροι εκπαιδευτικοί του Γυμνασίου (48,2%) κρίνουν διαθέσιμη την τεχνική ομάδα σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς του Λυκείου (37,6%).

Πίνακας 13: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 14 (1η επιλογή) με τη βαθμίδα σχολείου

SXOLEIO * ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ Crosstabulation					
			ΔΙΑΘΕΣΙΜΗ		Total
			0	1	
SXOLEIO	1	Count	128	119	247
		% within SXOLEIO	51,8%	48,2%	100,0%
	2	Count	108	65	173
		% within SXOLEIO	62,4%	37,6%	100,0%
Total		Count	236	184	420
		% within SXOLEIO	56,2%	43,8%	100,0%

4.5. Ως προς την προϋπηρεσία

Επειδή $p=0,028$, διαπιστώνουμε ότι τεκμαίρεται εξάρτηση της πρόσβασης των καθηγητών στο κατάλληλο πληροφοριακό υλικό τηλεκπαίδευσης που έστειλε το ΥΠΑΙΘ στα σχολεία, από την προϋπηρεσία. Όπως προκύπτει και από τον πίνακα 14, σημαντική διαφορά, γύρω στις 11 ποσοστιαίες μονάδες υπέρ των καθηγητών με προϋπηρεσία μεγαλύτερη των 15 ετών (64,4% έναντι 52,8%), καταγράφεται στην κυρίαρχη περίπτωση ενημέρωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού, η οποία αφορά ενημέρωση που έγινε με ταυτόχρονη δραστηριοποίηση τόσο από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, όσο και από τη διεύθυνση του σχολείου.

Πίνακας 14: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 6 με την προϋπηρεσία

ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ * ΕΝΗΜΕΡΟΣΙ Crosstabulation							
			ΕΝΗΜΕΡΟΣΙ				Total
			1	2	3	4	
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	1	Count	11	20	66	28	125
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	8,8%	16,0%	52,8%	22,4%	100,0%
	2	Count	33	35	190	37	295
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	11,2%	11,9%	64,4%	12,5%	100,0%
Total	Count	44	55	256	65	420	
	% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	10,5%	13,1%	61,0%	15,5%	100,0%	

Η επιδίωξη των καθηγητών για αναβάθμιση και επικαιροποίηση των γνώσεων ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες υλοποίησης σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, εξαρτάται από την προϋπηρεσία, καθότι $p=0,015$. Όπως, εξάλλου φαίνεται και από τον πίνακα 15, οι καθηγητές με μικρή προϋπηρεσία (κάτω των 15 ετών), υστερούν κατά 11% περίπου από τους καθηγητές με μεγαλύτερη προϋπηρεσία (άνω των 15 ετών), ως προς την εκδήλωση ενδιαφέροντος με στόχο την βελτίωση των γνώσεων που θα τους επιτρέψουν να προσφέρουν ομόχρονα τηλεμαθήματα στους μαθητές τους.

Πίνακας 15: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 9 με την προϋπηρεσία

ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ * EPIDIOKSI_ANABAΘMISHS Crosstabulation					
			EPIDIOKSI_ANABAΘMISHS		Total
			0	1	
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	1	Count	34	91	125
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	27,2%	72,8%	100,0%
	2	Count	48	247	295
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	16,3%	83,7%	100,0%
Total	Count	82	338	420	
	% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	19,5%	80,5%	100,0%	

Ο βαθμός συμφωνίας των εκπαιδευτικών για τη χρήση σύγχρονης τηλεκπαίδευσης σε συνθήκες κανονικής λειτουργίας των σχολείων, εξαρτάται από την προϋπηρεσία, καθότι $p=0,03$. Όπως προκύπτει και από τον παρακάτω πίνακα 16, έχει ιδιαίτερη σημασία να τονιστεί ότι σε ίσο περίπου ποσοστό (50%), νεότεροι και γεροντότεροι καθηγητές δεν συμφωνούν καθόλου με την ένταξη της τηλεκπαίδευσης με συστηματικό τρόπο στην συμβατική διδακτική πράξη. Επίσης από τον ίδιο πίνακα προκύπτει ότι είναι πολύ μικρό το ποσοστό των καθηγητών και των δύο κατηγοριών που συμφωνεί με την αξιοποίηση της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης σε συνδυασμό με τη γνώριμη δια ζώσης και εκ του σύνεγγυς εκπαίδευση.

Πίνακας 16: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 18 με την προϋπηρεσία

ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ * ΣΥΜΦΩΝΙΑ_ΣΥΝΕΧΙΣΗ Crosstabulation									
			ΣΥΜΦΩΝΙΑ_ΣΥΝΕΧΙΣΗ						Total
			1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	1	Count	62	21	17	16	3	6	125
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	49,6%	16,8%	13,6%	12,8%	2,4%	4,8%	100,0%
	2	Count	152	67	35	15	18	8	295
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	51,5%	22,7%	11,9%	5,1%	6,1%	2,7%	100,0%
Total	Count	214	88	52	31	21	14	420	
	% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	51,0%	21,0%	12,4%	7,4%	5,0%	3,3%	100,0%	

Κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί, όπως εξάλλου φαίνεται και στον πίνακα 17, ότι τόσο οι καθηγητές με προϋπηρεσία άνω των 15 ετών, όσο και εκείνοι με προϋπηρεσία κάτω των 15 ετών, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, θεωρούν ότι θα ανταποκρίνονταν αποτελεσματικότερα στις ανάγκες τηλεδιδασκαλίας με εφαρμογή σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, εάν κατείχαν ειδικές γνώσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως διδασκαλία. Ωστόσο, είναι χρήσιμο να διευκρινιστεί ότι η απόδοση της αποτελεσματικότητας της τηλεδιδασκαλίας από πλευράς καθηγητών στο τεχνικό ή παιδαγωγικό γνωστικό υπόβαθρο, εξαρτάται από την προϋπηρεσία, καθότι $p=0,049$.

Πίνακας 17: Πίνακας Συνάφειας της ερώτησης 19 με την προϋπηρεσία

ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ * ΚΑΛΥΤΕΡΗ_ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ Crosstabulation					
			ΚΑΛΥΤΕΡΗ_ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ		Total
			1	2	
ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	1	Count	58	67	125
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	46,4%	53,6%	100,0%
	2	Count	106	189	295
		% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	35,9%	64,1%	100,0%
Total	Count	164	256	420	
	% within ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑ	39,0%	61,0%	100,0%	

5. Συμπεράσματα και Προτάσεις

Τα συμπεράσματα της έρευνας περιορίζονται σε ένα δείγμα που αντιπροσωπεύει, οπωσδήποτε όχι απολύτως αντιπροσωπευτικά, σχεδόν στο μισό πληθυσμό των εκπαιδευτικών των Γυμνασίων και των Γενικών Λυκείων της Μαγνησίας. Πρόκειται για εκπαιδευτικούς σχετικά μεγάλης ηλικίας με αρκετά χρόνια προϋπηρεσίας, όπου κυριαρχεί το θηλυκό φύλο και υπερισχύουν οι θεωρητικές ειδικότητες.

Αξίζει να αναφερθεί ότι σε γενικές γραμμές οι εκπαιδευτικοί, αξιοποιώντας και την εμπειρία ενασχόλησής τους με την τηλεκπαίδευση, κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας, όπως εξάλλου κατέγραψε σε άλλο σημείο ή έρευνα, χαρακτηρίζονται από ικανού βαθμού ετοιμότητα να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, κατά το δεύτερο κύμα της πανδημίας. Μπορούμε να πούμε ότι σε αυτό βοήθησε σημαντικά και το γεγονός ότι, όπως αναδείχτηκε και από την έρευνα, σχεδόν όλοι ανέτρεξαν από μόνοι τους ή με την υποκίνηση της διεύθυνσης του σχολείου

στο σχετικό πληροφοριακό υλικό που από πέρυσι τους εφοδίασε το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο οι ίδιοι, σε πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό, επαινούν για τη σαφήνειά του. Βάσιμες ενδείξεις επιτυχούς ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών στις υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, τεκμαίρονται και από το σχετικά υψηλό αίσθημα ασφάλειας που -από τα εξαγόμενα της έρευνας- φαίνεται ότι επιτεύχθηκε, εξαιτίας της εμπλοκής τους, έστω και με τη μορφή της ασύγχρονης, κυρίως, τηλεκπαίδευσης, στην αρχή της πανδημίας. Δεν φάνηκε να επιδιώκουν μετ' επιτάσεως χρήση κάποιας συγκεκριμένης πλατφόρμας της δικής τους επιλογής, δηλώνοντας στη συντριπτική τους πλειονότητα ότι η διαθέσιμη από το Υπουργείο Παιδείας είχε ικανοποιητικό περιβάλλον διεπαφής και μεγάλο βαθμού ευχρηστία, αν και για τους μισούς εκπαιδευτικούς ήταν η πρώτη πλατφόρμα που χρησιμοποίησαν παρέχοντας στους μαθητές ομόχρονα τηλεμαθήματα.

Τα ευρήματα της έρευνας πιστοποιούν την ευσυνειδησία των εκπαιδευτικών ως επαγγελματιών, καθότι αναμένοντας την εκδήλωση του δεύτερου κύματος της πανδημίας, πάνω από τα τέσσερα πέμπτα αυτών επιδίωξαν να αναβαθμίσουν, να επικαιροποιήσουν και να επεκτείνουν τις σχετικές γνώσεις τους, ώστε να καλύπτουν και ανάγκες της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης. Η ευσυνειδησία των εκπαιδευτικών επαληθεύεται και από το γεγονός ότι παρότι η τεχνική ομάδα που συστάθηκε με σκοπό να ενισχυθούν οι καθηγητές στην προσπάθεια προσαρμογής στο νέο εκπαιδευτικό έργο που κλήθηκαν έκτακτα να επιτελέσουν, δεν ανταποκρίθηκε στον αναμενόμενο βαθμό, οι λειτουργοί της σχολικής πράξης κατόρθωσαν να επιδείξουν αξιοπρεπή προσαρμογή στα νέα τους καθήκοντα. Τούτο το κατόρθωσαν, διότι μεταξύ των άλλων: α) τα δύο τρίτα αυτών που εντόπισαν αδυναμίες ζήτησαν βοήθεια από οικείο πρόσωπο εμπιστοσύνης και κυρίως από συνάδελφο εκπαιδευτικό, β) οι μισοί απ' αυτούς που δε διέθεταν τον αναγκαίο ψηφιακό εξοπλισμό, εξαιρουμένων ελαχίστων που δανείστηκαν από το σχολείο τα απαραίτητα ψηφιακά μέσα ή επισκέπτονταν το σχολείο για να χρησιμοποιήσουν τις συσκευές νέας τεχνολογίας που ήταν διαθέσιμες, προβήκαν σε μέρος που ξεπερνά το ένα τρίτο του συνόλου, σε αγορά επιπρόσθετου ψηφιακού εξοπλισμού με δικά τους έξοδα.

Ως κυρίαρχο εύρημα της έρευνας μπορεί να θεωρηθεί το γεγονός ότι πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς κατατάσσουν στην πρώτη θέση των προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή ομόχρονων μαθημάτων, την πλημμελή αλληλεπίδραση των δύο μερών της διδακτικομαθησιακής διαδικασίας, στοιχείο το οποίο παραπέμπει σε ουσιώδη παιδαγωγική ανεπάρκεια που σίγουρα τροφοδοτεί και την υποεκπαίδευση. Δεν αποκλείεται εξ αυτού του λόγου, η συντριπτική πλειονότητα των εκπαιδευτικών να αρνείται να χρησιμοποιήσει τη σύγχρονη τηλεκπαίδευση σε συστηματική βάση όταν τα σχολεία θα επιστρέψουν στη λεγόμενη κανονικότητα. Εξάλλου πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς είναι εκείνοι που δήλωσαν ότι θα ανταποκρινόταν αποτελεσματικότερα στις ανάγκες τηλεδιδασκαλίας σύγχρονης

μορφής, εάν κατείχαν ειδικές γνώσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Όλα τα προηγούμενα συνηγορούν υπέρ της αναγκαιότητας για άμεση και απολύτως στοχευμένη σχετική επιμόρφωση. Μια τέτοια επιμόρφωση διαφαίνεται ότι όχι μόνο θα γίνει αποδεκτή από τους εκπαιδευτικούς, αλλά θα συμβάλλει καθοριστικά στην αποτελεσματική αξιοποίηση της τηλεεκπαίδευσης ως ένα επιπλέον επικουρικό διδακτικό μέσο της σχολικής πράξης.

Αναμφισβήτητα, η πανδημία, και κυρίως το δεύτερο κύμα της, ώθησε βεβιασμένα και εν πολλοίς ασυντόνιστα, τόσο στην ψηφιοποίηση του ελληνικού δημόσιου σχολείου, όσο και στην αναβάθμιση της ψηφιακής κουλτούρας των εκπαιδευτικών. Το τελευταίο αποδεικνύεται και από το αξιοσημείωτο γεγονός ότι με το που πέρασαν οι πρώτες κρίσιμες εβδομάδες προσαρμογής στη σύγχρονη τηλεεκπαίδευση, το 65,5% των καθηγητών και καθηγητριών αναθεώρησε προς το ευνοϊκότερο την άποψη που είχε για την αξία και τις δυνατότητες που έχει αυτή η ιδιάζουσας μορφής εκπαίδευση. Ενισχυτικό του προηγούμενου είναι και το εύρημα που προέκυψε από την έρευνα, σύμφωνα με το οποίο οι μισοί σχεδόν εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι η τηλεεκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά/επικουρικά, υπό όρους και υπό συνθήκες, προς την συμβατική εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα της έρευνας δικαιολογούν την πεποίθηση ότι εξαιτίας της πανδημίας και μέσα από όχι και τόσο συντονισμένα κρατικά έργα «άμεσου οφέλους» (quick-win), εδραιώθηκε μία τάση ενίσχυσης της ψηφιακής διάστασης του ελληνικού δημόσιου σχολείου, η οποία αναμένεται να επιδράσει θετικά στην προσπάθεια ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας.

Η έρευνα ανέδειξε μία ποικιλία εξαρτήσεων των εξαγομένων αποτελεσμάτων ως προς το φύλο, την ηλικία, την προϋπηρεσία και τη βαθμίδα υπηρεσίας των καθηγητών και καθηγητριών, γεγονός που σε συνδυασμό με το επιτευχθέν υπόβαθρο δεξιοτήτων που αναπτύχθηκε, επιβάλλεται να αξιοποιηθεί από τις επιτελικές δομές της πολιτείας στο πλαίσιο του ενδιαφέροντος που συστηματικά πρέπει να επιδεικνύει για την συνεχιζόμενη κατάρτιση των εκπαιδευτικών στον τομέα της τηλεεκπαίδευσης. Με δεδομένο ότι η δια ζώσης και εκ του σύνεγγυς διδασκαλία παραμένει αναντικατάστατη, στο εξής, χρειάζεται να ληφθεί μέριμνα ώστε οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να εντάσσουν αποτελεσματικά και αποδοτικά κάποιες πτυχές της τηλεεκπαίδευσης στην υποστήριξη του συμβατικού διδακτικού έργου.

Η πανδημία προκάλεσε απροσδόκητους κραδασμούς και δεν άφησε στο απυρόβλητο το χώρο της εκπαίδευσης. Χρήσιμο κρίνεται να σχεδιαστεί λεπτομερής έρευνα για την αποτύπωση των συνολικών επιπτώσεων της αναστολής λειτουργίας των σχολείων σε συνδυασμό με την καθήλωση των μαθητών για πολλές ώρες μπροστά στην οθόνη του Η/Υ, προκειμένου να παρακολουθήσουν κυρίως μαθήματα που προσφέρονται δια ζώσης και εκ του μακρόθεν (σύγχρονη τηλεεκπαίδευση). Αναγκαία κρίνεται επίσης, η πραγματοποίηση έρευνας που θα προσδιορίσει τις νέου τύπου

μαθησιακές ελλείψεις που ανέκυψαν εξαιτίας των συνοδών προβλημάτων της τηλεκπαίδευσης, τα οποία στέρησαν τη διδακτικομαθησιακή διαδικασία από το απαραίτητο παιδαγωγικό περιβάλλον που την ευνοεί και πιθανότατα οδήγησαν σε κάποιου είδους υποεκπαίδευση. Επιπρόσθετα, στην περίπτωση που αναδειχθούν στοιχεία υποεκπαίδευσης του μαθητικού πληθυσμού, χρειάζεται άλλου είδους εμπειροστατωμένη έρευνα, προκειμένου να παρθούν ασφαλείς αποφάσεις για τον σχεδιασμό και την αποδοτική εφαρμογή μέτρων αναπλήρωσης των μαθησιακών κενών που προέκυψαν στην περίοδο της πανδημίας.

Σημειώσεις

1. Το ΥΠΑΙΘ ανακοίνωσε ότι 1,6 εκατομμύρια άτομα άγγιξε την 19/11/2020 ο αριθμός των μελών της σχολικής κοινότητας Νηπιαγωγείων, Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων που έκαναν σύγχρονη τηλεκπαίδευση, δίχως να αναφερθεί κάποιο σοβαρό πρόβλημα.
2. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η παγκοσμίως γνωστή Βρετανική εφημερίδα «Economist», σε εκτενές ρεπορτάζ της στην έκδοση της 9/1/2021 με τίτλο: “Laptops at the ready - The lockdown has helped Greece to digitize - It used to be a laggard”, κάνει λόγο για «απροσδόκητο ελληνικό άλμα στην τηλεκπαίδευση» (προσπελάστηκε από <https://www.economist.com/europe/2021/01/09/the-lockdown-has-helped-greece-to-digitize?fsrc=scn%2Ftw%2Fte%2Frd%2Fpe>).
3. Από την αρχή της πανδημίας μέχρι τις πρώτες εβδομάδες του δεύτερου κύματος, το ΥΠΑΙΘ προέβη στις ακόλουθες δράσεις: Αναβάθμιση του ΠΣΔ και ενίσχυση των δυνατοτήτων στις πλατφόρμες e-class και e-me, εξασφάλιση δωρεάν χρήσης της εμπορικής εφαρμογής webex, μηδενική χρέωση δεδομένων σε όλες τις πλατφόρμες που χρησιμοποιεί το ΥΠΑΙΘ για την τηλεκπαίδευση, μηδενική χρέωση και για πρόσβαση στην πλατφόρμα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης μέσω σταθερού ή κινητού τηλεφώνου, ενίσχυση του εξοπλισμού σχολείων με σχεδόν 90.000 φορητές συσκευές (65.000 από ΕΣΠΑ και 25.000 από δωρεές), δημιουργία πάνω από 220 μαθήματα εκπαιδευτικής τηλεόρασης για μαθητές Δημοτικού με καθημερινή προβολή από τη δημόσια τηλεόραση, σύνταξη και αποστολή στα σχολεία οδηγιών του ΙΕΠ για εκπόνηση προγραμμάτων εκπαίδευσης εξ αποστάσεως.
4. Ενιαίος όρος που δίνει έμφαση στις αλληλένδετες ενέργειες διδασκαλίας (από την πλευρά των εκπαιδευτικών) και μάθησης (από την πλευρά των μαθητών), οι οποίες δεν έχουν νόημα να υπάρχουν ανεξάρτητα η μία από την άλλη.
5. Όσο πιο εξελιγμένες είναι οι υπηρεσίες τηλεδιάσκεψης, τόσο πιο αναβαθμισμένη είναι η επικοινωνία των συμμετεχόντων, προσεγγίζοντας ολοένα και περισσότερο την παιδαγωγική ατμόσφαιρα της παραδοσιακής διδασκαλίας στην τάξη.
6. Η υποεκπαίδευση έχει διάφορες διαστάσεις και αναφέρεται σε μια δυναμική τάση διεύρυνσης των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων, δηλώνοντας ταυτόχρονα ένα οριακό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων, κάτω από το οποίο βρίσκονται οι υποεκπαιδευμένοι, ανεξαρτήτως του τίτλου σπουδών που κατέχουν.
7. Η τηλεκπαίδευση θα είναι μέρος της κανονικότητας πλέον, όταν για οποιοδήποτε λόγο δεν θα είναι δυνατό να γίνονται μαθήματα με φυσική παρουσία μαθητών, π.χ. χιονοπτώσεις.
8. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την ψηφιακή πρόοδο των κρατών μελών μέσω των εκθέσεων για τον δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (DESI) από το 2014. Η Ελλάδα, το 2020, σύμφωνα με τον δείκτη DESI συγκεντρώνει 37,3 μονάδες, έναντι του ευρωπαϊκού μέσου όρου που ανέρχεται στις 52,6 μονάδες και κατατάσσεται στην 27η θέση. Προφανώς, η τρέχουσα κρίση

της πανδημίας COVID-19 έχει σημαντικό αντίκτυπο στον δείκτη DESI, ο οποίος αναμένεται να βελτιωθεί εφόσον έχουν αναληφθεί αξιολογες ψηφιακές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των φραγμών που προέκυψαν στην προσπάθεια αποτροπής της διάδοσης του νέου κορονοϊού SARS-CoV-2, γεγονός που επηρέασε αισθητά και την σχολική εκπαιδευτική διαδικασία.

Βιβλιογραφία

- ADEC (1999) *Guiding Principles for Distance Learning and Teaching*. American Distance Education Consortium, Available at: http://www.adec.edu/admin/papers/distance-teaching_principles.html, Assessed: 3/3/21
- Adnan, M. & Anwar, K. (2020) Online Learning amid the COVID-19 Pandemic: Students' Perspectives, *Online Submission*, 2(1), 45-51.
- Babbie, E. (2000) *The practice of social research*, USA: Wadsworth.
- Berk, RA. (1990) Importance of expert judgment in content-related validity evidence, *Western Journal of Nursing Research*, 12(5), 659 671.
- Brown, G. & Wack, M. (1999) The Difference Frenzy and Matching Buckshot with Buckshot, *The Technology Source*, May/June 1999, Available at: https://pdxscholar.library.pdx.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1006&context=academicexcellence_pub, Assessed: 3/3/21
- Clark, J. T. (2020) *Clinical Engineering Handbook*, 410–415.
- Collis, B. (1996) *Tele-learning in a Digital World, The Future of Distance Learning*, London: International Thompson Computer Press.
- Ehrman, S.C. (1997) *Asking the Right Question: What Does Research Tell Us about Technology and Higher Learning?*, Available at: <http://www.learner.org/edtech/rscheval/rightquestion.html>, Assessed: 23/3/21
- European Commission (2020) *Digital Economy and Society Index (DESI) 2020*, Available at: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi-greece>, Assessed: 3/3/21
- Everitt, J. (1989) *Analysis of Contingency Tables*, New York: Chapman & Hall.
- Hassenburg, A. (2009) Distance Education Versus The Traditional Classroom, *Berkeley Scientific Journal*, 13(1), 7-10.
- Houser, J. (2008) Precision, reliability, and validity: Essential elements of measurement in nursing research, *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*, 13(4), 297 299.
- Javeau, C. (1996) *Η Έρευνα με Ερωτηματολόγιο*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Illinois Faculty Seminar (1999) *Teaching at an Internet Distance: The Pedagogy of Online Teaching and Learning. The report of a 1998-1999*, University of Illinois Faculty

- Seminar, Available at: http://www.upoa.uillinois.edu/tid/report/tid_report.html, Assessed: 23/3/21
- Reezigt, G. J., Creemers, B. P. M., & de Jong, R. (2003) Teacher Evaluation in The Netherlands and its Relationship to Educational Effectiveness Research, *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 17(1), 67–81.
- Saris, W. & Gallhofer, I. (2007) Design, evaluation and analysis of questionnaires for survey research, *John Wiley & Sons*, New Jersey.
- Stachteas, P. & Stachteas, C. (2020) The psychological impact of the COVID-19 pandemic on secondary school teachers, *Psychiatriki*, 31(4), 293–301.
- White, F. (1999) Digital Diploma Mills: A Dissenting Voice, *First Monday*, 4(7), Available at: <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/681/591>, Assessed: 27/12/18
- Αποστολάκης Ι., & Καστανιά Α. (1994) *Λήψη Αποφάσεων με το SPSS*, Πειραιάς: Σταμούλης.
- Βάμβουκας, Μ. (2007) *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*, Αθήνα: Γρηγόρης.
- Βεργίδης, Δ., Σταμέλος, Γ., Βεργίδης, Δ. & Σταμέλος, Γ. (2007) *Υποεκπαίδευση: Η περίπτωση της Ελλάδας*, Διαθέσιμο από: https://www.researchgate.net/publication/285927239_E_γροεκpaideuse_sten_Ellada, Ανάκτηση: 10/02/21
- Γκότοβος, Α. (1997) *Το Σύγχρονο Σχολείο*, Αθήνα: Πατάκης.
- Ζαχαροπούλου, Χ. (2015) *Στατιστική - Μέθοδοι και Εφαρμογές*, Θεσσαλονίκη: Σοφία
- Κατσιλλής Ι. (2000) *Περιγραφική Στατιστική εφαρμοσμένη στις κοινωνικές επιστήμες και την εκπαίδευση*, Αθήνα: Gutenberg.
- KEMETE (2021) *Όψεις της τηλεκπαίδευσης κατά την περίοδο της πανδημίας: Μορφωτικές ανισότητες και Συνέπειες στα εργασιακά δικαιώματα*, Αθήνα: ΟΛΜΕ.
- Μακράκης Β. (2001) *Ανάλυση δεδομένων στην επιστημονική έρευνα με τη χρήση του SPSS*, Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η. (2006) *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας, Η σχολική τάξη*, Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ξωχέλλης, Π. (1986) *Θεμελιώδη προβλήματα της Παιδαγωγικής Επιστήμης - Εισαγωγή στην Παιδαγωγική*, Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Παπαντώνης, Μ. (2020) *Σκέψεις για τη σύγχρονη, από απόσταση εκπαίδευση - Παιδαγωγικά και άλλα ζητήματα*, Διαθέσιμο από: https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/317789_skepseis-gia-ti-syghroni-apo-apostasi-ekpaideysi-paidagogika-kai-alla-zitimata, Ανάκτηση: 21/7/20
- Παπάς, Α. (2000) *Σύγχρονη θεωρία και πράξη της παιδείας*, Αθήνα: Εκδόσεις Δελφοί.

- Σταυρογιαννόπουλος, Α. (2020) *Τιάνιος ο αγώνας των εκπαιδευτικών σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία*, Διαθέσιμο από: https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/317573_titanios-o-agonas-ton-ekpaideytikon-se-ayti-ti-dyskoli-sygkyria, Ανάκτηση: 21/07/20
- Σταχτέας, Χ. & Σταχτέας Φ. (2020) Ιχνηλάτηση των Απόψεων των Καθηγητών για την Τηλεκπαίδευση στην Αρχή της Πανδημίας, *Επιστήμες Αγωγής*, 2/2020, 173-194.
- Συμεωνάκη, Μ. (2015) *Στατιστική για όλους με το SPSS*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σοφία
- Τσάντας Ν, Μωυσιάδης Χ., Μπαγιάτης Ντ., Χατζηπαντελής Θ. (1999) *Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια στατιστικών πακέτων*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη.
- Τσουρέκης, Δ. (1981) *Σύγχρονη Παιδαγωγική*, Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Χάλκος, Γ. (2007) *Στατιστική - Θεωρία, Εφαρμογές και χρήση στατιστικών προγραμμάτων σε Η/Υ*, Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Χαραλάμπους, Ν. (2000) *Συνεργατική μάθηση: από τη θεωρία στην πράξη*. Διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://users.sch.gr/kliapis/NeofytF.pdf>, Ανάκτηση: 4/4/2020.
- Ψωινός, Δ. (1989) *Εφαρμοσμένη Στατιστική*, Θεσσαλονίκη: Ζήτη.

Το Ερωτηματολόγιο της Έρευνας

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. ΦΥΛΟ: ΑΡΡΕΝ ΘΗΛΥ
2. ΗΛΙΚΙΑ ΣΕ ΕΤΗ: ΕΩΣ ΚΑΙ 40 ΕΤΩΝ ΑΝΩ ΤΩΝ 40 ΕΤΩΝ
3. ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΩ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΩΡΕΣ:
 ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ
4. ΚΥΡΙΑ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ:
 Φυσικός-Χημικός-Βιολόγος-Γεωλόγος ή Μαθηματικός ή Πληροφορικός ή Τεχνολόγος
 ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 Οικιακής Οικονομίας-Κοινωνιολόγων-Οικονομικών-Πολιτικών-Νομικών Επιστημών
 ή Φιλολόγος ή Θεολόγος ή Ξένων Γλωσσών ή Μουσικός ή Καλλιτεχνικών ή Φυσικής Αγωγής
 ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
 ΑΛΛΗ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ
5. ΕΤΗ ΠΡΟΫΠΗΡΕΣΙΑΣ: ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ 15 ΕΤΗ ΠΑΝΩ ΑΠΟ 15 ΕΤΗ

Τηλεκπαίδευση και Πανδημία

6. Πριν ξεκινήσετε τη διδασκαλία οργανώνοντας μαθήματα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης:
- Αναζητήσατε το πληροφοριακό υλικό που έφτασε στη σχολική μονάδα κατά τη διάρκεια του πρώτου αποκλεισμού.
- Σας γνωστοποίησε ο Διευθυντής του σχολείου την ύπαρξη του πληροφοριακού υλικού που έφτασε στη σχολική μονάδα κατά τη διάρκεια του πρώτου αποκλεισμού.
- Και τα δύο προηγούμενα.
- Τίποτα από τα παραπάνω.

7. Πόσο έτοιμοι αισθανθήκατε να ξεκινήσετε τη διδασκαλία με μαθήματα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, όταν δόθηκε η συγκεκριμένη οδηγία από το ΥΠΑΙΘ;
- Καθόλου 1 2 3 4 5 6 Πάρα πολύ
8. Η εμπλοκή σας με μαθήματα τηλεκπαίδευσης κατά τη διάρκεια της πρώτης αναστολής λειτουργίας των σχολείων την περίοδο Μαρτίου-Μαΐου 2020, πόσο πολύ συνετέλεσε ώστε να αισθανθείτε περισσότερο ασφαλείς στην υλοποίηση της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στην παρούσα δεύτερη αναστολή;
- Καθόλου 1 2 3 4 5 6 Πάρα πολύ
9. Ενόψει του γεγονότος ότι ήταν πιθανό να επαναληφθεί αναστολή λειτουργίας των σχολείων, επιδιώξατε να αναβαθμίσετε και να επικαιροποιήσετε τις γνώσεις σας για να ανταποκριθείτε στις ανάγκες υλοποίησης σύγχρονης τηλεκπαίδευσης;
- ΝΑΙ ΟΧΙ
10. Προτιμούσατε να επιλέξετε εσείς την πλατφόρμα (λογισμικό) της επιθυμίας σας για την υλοποίηση μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στους μαθητές σας;
- ΝΑΙ ΟΧΙ
11. Η πλατφόρμα webex που εξασφάλισε το ΥΠΑΙΘ για την υποστήριξη της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία, διέθετε περιβάλλον διεπαφής (εικονίδια/σύμβολα, λέξεις/φράσεις, επιλογές) που μετά την αρχική εξοικείωση έδινε τη δυνατότητα για εύκολο εντοπισμό των λειτουργιών στην οθόνη και «προέτρεπε» για περεταίρω διερεύνηση προς αναζήτηση νέων δυνατοτήτων;
- ΝΑΙ ΟΧΙ
12. Η πλατφόρμα webex που εξασφάλισε το ΥΠΑΙΘ για την υποστήριξη της τηλεκπαίδευσης στα δημόσια σχολεία, ήταν η πρώτη πλατφόρμα σύγχρονης τηλεκπαίδευσης που μάθατε να χρησιμοποιείτε;
- ΝΑΙ ΟΧΙ
13. Οι νέες οδηγίες του ΥΠΑΙΘ για τη χρήση της προτεινόμενης πλατφόρμας τηλεκπαίδευσης webex ήταν σαφείς;
- ΝΑΙ ΟΧΙ

14. Η τεχνική υποστήριξη από πλευράς της ομάδας τεχνικής υποστήριξης που συστήθηκε σε κάθε σχολείο, στην αρχή της προσπάθειάς σας να οργανώσετε μαθήματα τηλεκπαίδευσης ήταν: (πολλές επιλογές)

- Διαθέσιμη
- Επαρκής
- Συνεχής
- Τίποτα από τα προηγούμενα

15. Για την υποστήριξη της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης:

- Διαθέτατε τον αναγκαίο ψηφιακό εξοπλισμό.
- Δανειστήκατε από το σχολείο τον αναγκαίο ψηφιακό εξοπλισμό.
- Επισκεπτόσασταν το σχολείο για να χρησιμοποιήσετε τον εξοπλισμό που ήταν διαθέσιμος.
- Προβήκατε σε αγορά επιπρόσθετου ψηφιακού εξοπλισμού.

16. Για την υλοποίηση μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, τις ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ Ζητήσατε βοήθεια από:

- Κανέναν
- Σύζυγο
- Τέκνο
- Συνάδελφο
- Φίλο ή συγγενή που κατέχει γνώσεις/εμπειρία
- Ειδικό επαγγελματία πληροφορικής

17. Κατά την διεξαγωγή μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης διαπιστώσατε ΚΥΡΙΩΣ ότι υπήρξαν:

- καθυστερήσεις στον ήχο
- καθυστερήσεις στην εικόνα
- καθυστερήσεις στην μεταφορά αρχείων
- προβλήματα στην αλληλεπίδραση με τους μαθητές
- Άλλο

18. Πόσο σύμφωνο/η θα σας εύρισκε το ενδεχόμενο χρήσης της σύγχρονης τηλεκπαίδευσης σε συστηματική βάση (σε συνδυασμό με τη δια ζώσης και εκ του σύνεγγυς εκπαίδευση) στα σχολεία, από τη νέα σχολική χρονιά και χωρίς να υπάρχει πρόβλημα πανδημίας;

Καθόλου 1 2 3 4 5 6 Πάρα πολύ

19. Θεωρείτε ότι θα ανταποκρινόσασταν αποτελεσματικότερα στις ανάγκες τηλεδιδασκαλίας με εφαρμογή σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εάν:

Κατείχατε περισσότερες γνώσεις τεχνικού/πρακτικού χαρακτήρα (λογισμικού περιεχομένου)

Κατείχατε ειδικές γνώσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως διδασκαλία

20. Μετά την πρώτη εβδομάδα υλοποίησης από εσάς μαθημάτων σύγχρονης τηλεκπαίδευσης, αναθεωρήσατε (έστω και λίγο) προς το ευνοϊκότερο/καλύτερο την άποψή σας για την αξία και τις δυνατότητές της.

ΝΑΙ ΟΧΙ

21. Επιλέξτε την πρόταση με την οποία συμφωνείτε περισσότερο

Α) Η τηλεκπαίδευση δεν είναι εκπαίδευση.

Β) Η τηλεκπαίδευση είναι ατελής μορφή εκπαίδευσης.

Γ) Η τηλεκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς την συμβατική εκπαίδευση.

Δ) Η τηλεκπαίδευση, υπό προϋποθέσεις (προσοχή: όχι απαραίτητα κάτω από ορισμένες συνθήκες), μπορεί να αντικαταστήσει σε σημαντικό βαθμό την καθιερωμένη συμβατική εκπαίδευση.